

Kreationismin juuret

Näen kreationismin uuden nousun lähinnä reaktionä uskonnon ja tieteen välisessä kamppailussa hengellisestä herruudesta. Tieteen kyky selittää luonnonilmiöitä loogisemmin ja matematiikkaan pohjautuen on haastanut ei-matemaattiset ja vertauskuvallisuuteen perustuvat maailmanselitykset ja työntänyt ne syrjään.

Uskonto ja tiede ovat erilaisia kielijärjestelmiä, joita on luettava eri lailla kuten runouskin. Sekä uskontojen fundamentalistit että kovan linjan uskontokriittiset tarttuvat kirjaimellisuuteen ja se ei voi päättyä muulla tavoin kuin lukkiutumalla yhteen ymmärrystapaan.

Nykyään suomalaisista suurin osa nojautuu enemmän tai vähemmän tieteen maailmankuvaan. Heillä on idealisoitu käsitys tieteestä objektiivisena todellisuuden kuvaajana. Ei se ihan näin ole, sillä käytännössä tutkija tekee valintoja, joihin sisältyy arvoja, ennakkokäsityksiä, kehäpäätelmien mahdollisuus ja syy-seurausyhteyksien väärä tulkinta.

Tiede ei ole aina oikeassa, mutta väärä on sekin liian muodikkaaksi käynyt asenne, että tieteen tuloksia voi huitaista noin vaan sivuun. Teorioiden kumoamiseen liittyy vastuu todistaa asioita toisin ja se on harvoin maallikoiden mahdollisuuksissa.

Idealisoiva käsitys tieteistä ohittaa tämänkin seikan, että vahvana työkaluna se houkuttelee paikalle työkalun käyttäjiä. Tiede ei ole vallannut sijaa uskonnoilta pelkästään tieteen vakuuttavuudellaan vaan myös sen kautta, että tieteen avulla ja siihen vedoten on harjoitettu valtapolitiikkaa. Silloin tieteen eettiseen ytimeen on sekoitettu muita päämääriä ja ei-tieteellisiä yksinkertaistuksia.

Tiede, joka välineellistyy vallankäyttöön, joutuu väistämättä alueille, jossa sen maine on vaarassa. Pitkin historiaa kyseenalaisia poliittisia päätöksiä on tehty tieteisiin vedoten, joista uudempia on nähty koronarokotekeskusteluissa, ravitsemussuosituksissa tai keskustelussa mitä on elämänarvoinen elämä ja arvokas kuolema.

Ihmisyyden aiheet ovat olleet perinteisesti kirkon asioita, mutta kirkko on menettänyt niiden suhteen osan arvovalloistaan siirtymällä itse lähelle yhteiskunnan maallisia rakenteita. Kirkko myötäilee pitkälti yleisiä käsityksiä tieteistä, taloudesta, luonnon hyödyntämisestä, eläinten kohtelusta ja yhteiskunnan teknologisoitumisesta. Uuskreationismi on kuin protestiliike yksioikoisen tiedekäsityksen ylivalloille ja sille, että nykykirkolla ei ole enää paljon muuta sanottavaa. Tiede, kirkko ja uskonto eivät ole laisinkaan niin kaukana toisistaan kuin yleensä luullaan.

Elämme voimakkaitten aateliikehdintöjen aikoja. Missä aatteet ja vasta-aatteet törmäävät, peittyä helposti syy mistä riidellään. Vasta-aalloista uuskreationismi on minusta epäkypä ja

umpikujaan joutunut protestiliike, joka ei pystynyt muotoilemaan mitä vastaan se asettuu. Sitä ei voi oikein arvioida ilman että tarkastellaan mitä tiedevetoisessa maailmanjärjestyksessämme tapahtuu. Mielestäni mielemme kipupiste on hämmennys, jonka ihmiskunnan nopea teknologisoituminen on tuonut mukanaan. Voimistunut tieteen välineellistäminen poliittiseen ohjaukseen on rapauttanut tieteen uskottavuutta ja saamme kreationismit ja salaliittoteoriat tilalle.

Tiede on alkanut tyrannisoida meitä uutena jumalana. Olemme valistuksesta huolimatta uskovaisuuteen – myös tiedeuskoon - taipuvaista karjaa. Silloin kun jännitteet ovat kasvaneet riittävän suuriksi saattaa tulla uskonpuhdistusten aika.

Lasse Nordlund, 4.10.25